

of adequate conditions for comfort living and integration into the workforce market should be prioritized by the state policy aimed at eliminating discrimination of internally displaced persons.

Thus, improvement of legal regulations that define the legal status of internally displaced persons involves, first and foremost, systematizing legal terms for them to denote the same in all acts with a view to excluding different interpretations of legal norms.

Keywords: *internally displaced persons, rights, borders, law, migration, protection, socio-economic and cultural rights and freedoms, freedoms.*

УДК 342.7:340

Коршун А. А. ©

аспірант

(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

DOI:10.31733/2078-3566-2018-6-75-81

ІНСТИТУЦІЙНІ ГАРАНТІЇ ПРАВ І СВОБОД ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Досліджено інституційні гарантії забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб в Україні. Визначено та проаналізовано проблемні питання інституційних гарантій прав і свобод внутрішньо переміщених осіб. Наголошено на тому, що зміцнення демократичної держави залежить від формування сучасного громадянського суспільства змістом якого є сучасні форми цивілізованої участі громадян у суспільному житті, в тому числі і через громадські організації. Акцентовано увагу на ефективності співпраці держави з громадськими організаціями у контексті гарантування прав і свобод внутрішньо переміщених осіб.

Ключові слова: *внутрішньо переміщені особи, гарантії, нормативно-правові гарантії, організаційно-правові (інституційні) гарантії, реалізація прав, забезпечення прав, захист і охорона прав*

Постановка проблеми. У зв'язку з тимчасовою анексією Автономної Республіки Крим та збройною агресією Російської Федерації на Сході України в нашій державі з'явилась така категорія осіб, як внутрішньо переміщені особи. Так, у науковій літературі одним із пріоритетних напрямів дослідження є інституційні гарантії прав і свобод внутрішньо переміщених осіб. Перед нашою державою постало нагальне завдання щодо вдосконалення форм і методів діяльності національних та міжнародних інституційних гарантій, що проявлятиметься в ефективному забезпеченні прав і свобод внутрішньо переміщених осіб.

Аналіз публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Питанню забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб присвяченні праці вітчизняних та зарубіжних дослідників, зокрема: В. Антонюк, Б. Бабіна, О. Гончаренко, М. Кобець, О. Котляр, К. Крахмальова, Є. Микитенка, Р. Наджафгулієва, О. Новікової, В. Потапової та ін. Проте, актуальною і майже недослідженою залишається проблема ефективності інституційних гарантій забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб.

Метою статті є теоретико-правова характеристика та системний аналіз інституційних гарантій, які забезпечують ефективну реалізацію прав і свобод внутрішньо переміщених осіб.

Виклад основного матеріалу. Правове забезпечення статусу внутрішньо переміщених осіб в сучасній правовій державі має базуватися на ефективному законодавстві, яке відповідає міжнародним стандартам. Проте, навіть досконале законодавство не буде дієвим без ефективних гарантій його забезпечення.

Гарантії прав і свобод внутрішньо переміщених осіб мають свою систему, до якої у науковій літературі відносять дві комплексні складові – нормативно-правову та організаційно-правову (інституційну).

У контексті законів діалектики, комплексне розуміння змісту цілого можливо досягти за допомогою вивчення властивостей його складових частин. Що стосується гарантування прав і свобод внутрішньо переміщених осіб, то в сучасних умовах актуальним

вважається науковий аналіз саме організаційно-правової (інституційної) складової.

На шляху євроінтеграційних прагнень України саме інституційні гарантії мають принципове значення у розбудові демократичного державотворення, у розбудові громадянських інститутів, оскільки виступають цементуючим та формоутворюючим базисом для становлення демократичної, правової, соціальної держави [1, с. 4]. В юридичній літературі широко використовуються такі поняття, як «організаційно-правова», «інституційна» гарантія. Ці поняття є тотожними, адже вони вказують на систему суб'єктів. Проте, не зважаючи на це, досліджуючи гарантування прав і свобод внутрішньо переміщених осіб використовуватиметься термін «інституційні гарантії».

У контексті гарантування прав і свобод внутрішньо переміщених осіб провідне місце належить *Верховній Раді України*, діяльність якої полягає у прийнятті законів та підзаконних нормативно-правових актів, тощо.

Президент України, відповідно до ч. 1 ст. 3 Закону України «Про військово-цивільні адміністрації» утворює у разі потреби військово-цивільні адміністрації [2]. Відповідно до ст. 93 Конституції України, право законодавчої ініціативи у Верховній Раді України належить Президентові України. Законопроекти, визначені Президентом України, як невідкладні, розглядаються Верховною Радою України позачергово [3]. Також, Президент України у контексті своєї діяльності та з метою гарантування прав і свобод внутрішньо переміщених осіб представляє свої акти у формі указів та розпоряджень, а також доручень у яких: по-перше, деталізуються закони у досліджуваному питанні; по-друге, носять організаційну складову, тобто врегульовують відносини у сфері реалізації прав і свобод внутрішньо переміщених осіб.

Відповідно до ст. 106 Конституції України, Президент України може сприяти забезпеченню прав і свобод внутрішньо переміщених осіб, реалізувавши положення вищезазначеної статті, а саме: ч. 3 представляє державу в міжнародних відносинах, здійснює керівництво зовнішньополітичною діяльністю держави, веде переговори та укладає міжнародні договори України; ч. 30 має право вето щодо прийнятих Верховною Радою України законів (крім законів про внесення змін до Конституції України) з наступним поверненням їх на повторний розгляд Верховної Ради України [3]. Нормотворчу діяльність Президент реалізує шляхом: по-перше, розробки та підписання галузевих законів; по-друге, затвердження національних стратегій з прав людини, зокрема спрямованих на захист прав і свобод внутрішньо переміщених осіб та удосконалення інституційних гарантій їх реалізації.

У своїй діяльності Президент України повинен реагувати на звернення громадян, зокрема й у сфері порушення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб. Так, наприклад, громадяни України мають право шляхом подання пропозицій, зауважень та скарг звернутися на Офіційному сайті інтернет-представництва Президента України щодо гарантування прав і свобод внутрішньо переміщених осіб.

З об'єктивних причин, гарантування прав і свобод внутрішньо переміщених осіб є предметом особливої уваги Президента України, через політико-правові питання, які потребують його першочергової участі. Так, він активізує гарантування прав і свобод внутрішньо переміщених осіб через стимулювання діяльності, наприклад, органів виконавчої влади.

В системі *органів виконавчої влади* основне місце належить *Кабінету Міністрів України*. Так, відповідно до ст. 19 Закону України «Про Кабінет Міністрів України», уряд вирішує питання державного управління у сфері економіки та фінансів, соціальної політики, праці та зайнятості, охорони здоров'я, освіти, науки, культури, спорту, туризму, охорони навколишнього природного середовища, екологічної безпеки, природокористування, правової політики, законності, забезпечення прав і свобод людини та громадянина, запобігання і протидії корупції, розв'язання інших завдань внутрішньої і зовнішньої політики, цивільного захисту, національної безпеки та обороноздатності [4].

Повноваження Кабінету Міністрів України у сфері забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб закріплені Законом України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб», а саме ч. 3 ст. 4, ч. 9 ст. 4, ч. 2 ст. 4-1, п. 2 ч. 1 ст. 7, ч. 8 ст. 7, ч. 9 ст. 7, ст. 10, ч. 2 ст. 17 [5]. Проте, вищезазначений перелік повноважень не є вичерпним. Так, наприклад, Кабінет Міністрів України з метою гарантування прав і свобод внутрішньо переміщених осіб видає постанови і розпорядження, які є обов'язковими до виконання. Вищезазначене положення підтверджується ч. 1 ст. 117 Конституції України [3]. Саме органи виконавчої влади виконують основні повноважен-

ня щодо виконання чинного законодавства, формування і реалізації державної політики у сфері гарантування прав і свобод внутрішньо переміщених осіб.

Центральними органами виконавчої влади, що гарантують права і свободи внутрішньо переміщених осіб є Міністерства: з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб, соціальної політики, охорони здоров'я й освіти і науки України та ін.

Важливого значення в умовах сьогодення набуває діяльність Міністерства з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб, яке є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику з питань тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях та тимчасово окупованій території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя [6].

Повноваження Міністерства соціальної політики України передбачені п. 2 ч. 3 ст. 4, п. 2 ч. 2 ст. 4-1, ч. 3 ст. 11 Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» [5]. Повноваження вищезазначеного Міністерства деталізуються у підпунктах 28-30, 52 і 53 п. 4 Положення про Міністерство соціальної політики України [7].

Повноваження Міністерства охорони здоров'я України передбачені ч. 2 ст. 11, Міністерства освіти і науки України – ч. 4 ст. 11 Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» [5]. Якщо звернутись до Положень про вищезазначені Міністерства крім, Міністерства з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб України, то можемо зазначити, що у них міститься перелік їх завдань і функцій у загальних формулюваннях, при цьому окремо не перелічуються ті, які безпосередньо спрямовані на гарантування прав і свобод внутрішньо переміщених осіб.

Законом України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» регламентовано повноваження у сфері гарантування прав і свобод внутрішньо переміщених осіб, які реалізуються *Державною міграційною службою України та Державною службою України з надзвичайних ситуацій, тощо.*

Діяльність Державної міграційної служби України спрямована на реалізацію державної політики у сферах міграції (імміграції та еміграції), в тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів [8].

Законом України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» [5] в ч. 1 ст. 6, ч. 5 ст. 7, ч. 1 ст. 11 закріплені повноваження Державної міграційної служби України у сфері гарантування прав і свобод внутрішньо переміщених осіб.

Державна служба України з надзвичайних ситуацій реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій та запобігання їх виникненню, ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, рятувальної справи, гасіння пожеж, пожежної та техногенної безпеки, діяльності аварійно-рятувальних служб, а також гідрометеорологічної діяльності [9].

Важливу роль у захисті прав і свобод внутрішньо переміщених осіб відіграють *органи судової влади.*

Так, *Конституційний Суд України*, здійснює конституційне судочинство, об'єктом якого є, наприклад, конституційно-правовий статус людини і громадянина, в тому числі внутрішньо переміщених осіб.

Згідно з п. 1 ч. 1 ст. 7 Закону України «Про Конституційний Суд України», до повноважень Суду належить вирішення питань про відповідність Конституції України (конституційність) законів України та інших правових актів Верховної Ради України, актів Президента України, актів Кабінету Міністрів України, правових актів Верховної Ради Автономної Республіки Крим [10]. Так, реалізуючи функцію конституційного контролю, Конституційний Суд України безпосередньо впливає на гарантування у національному законодавстві прав і свобод внутрішньо переміщених осіб.

Конституційний суд розглядає конституційні скарги з метою встановлення відповідності Конституції України та законів України, які застосовані в остаточному судовому рішенні (із внесенням 30.09.2016 р. змін до Конституції України).

Результатом реалізації цієї функції Конституційного Суду України є: поновлення конституційних прав і свобод людини; скасування неконституційних актів чинного законодавства чи їх окремих положень. [11, с. 492]. Отже, механізм гарантування та відновлення порушених прав і свобод внутрішньо переміщених осіб удосконалено та посилено.

Закон України «Про судоустрій та статус суддів» [12] передбачає, що суди захищають та відновлюють права і свободи, зокрема і внутрішньо переміщених осіб. Загальні суди, виступаючи гарантом стабільності суспільних відносин та сприяючи їх сталому розвитку, відіграють важливу роль, реалізуючи функцію правосуддя у цивільних, господарських, адміністративних та кримінальних справах, тим самим гарантуючи відновлення порушених права і свобод внутрішньо переміщених осіб.

Зважаючи на те, що практика Європейського суду з прав людини є частиною національного законодавства, на думку, як науковців, так і правозахисників для українських судів саме вона має бути основним взірцем та джерелом, зокрема у сфері захисту внутрішньо переміщених осіб.

На думку, Г. Хрислової, керівника Проекту Ради Європи «Посилення захисту прав людини внутрішньо переміщених осіб в Україні», українською перекладено вже понад 700 рішень Європейського суду з прав людини, які прямо стосуються питань, пов'язаних із внутрішньо переміщеними особами [13].

Що стосується місцевого рівня, то більша частина повноважень, які покладено на органи місцевої виконавчої влади та органи місцевого самоврядування щодо гарантування прав і свобод внутрішньо переміщених відповідно до ст. 11 Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» є спільними.

Слід звернути увагу, що відповідно до ч. 1 ст. 1 Закону України «Про військово-цивільні адміністрації», для виконання повноважень місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, у випадках, встановлених вищезазначеним Законом, в районі відсічі збройної агресії Російської Федерації, зокрема в районі проведення антитерористичної операції можуть утворюватися військово-цивільні адміністрації [2].

Отже, на контрольованих Україною територіях Донецької та Луганської областей, тимчасове гарантування прав і свобод внутрішньо переміщених осіб забезпечують не органи місцевої виконавчої влади та органи місцевого самоврядування, а військово-цивільні адміністрації.

Доступним для внутрішньо переміщених осіб є правовий захист їх прав і свобод, який в умовах сьогодення використовується не ефективно. Так, цю проблему відповідно до своїх повноважень вирішують, наприклад, **правоохоронні та правозахисні органи** – прокуратура, адвокатура, поліція, омбудсмен та ін. Ці органи є самостійними елементами інституційної (організаційно-правової) складової гарантування прав і свобод внутрішньо переміщених осіб.

В Україні *омбудсмен* (Уповноважений Верховної Ради України з прав людини) є важливим елементом інституційної системи гарантування прав і свобод внутрішньо переміщених осіб [14]. Слід акцентувати увагу, що омбудсмен наділений широким колом повноважень, що у свою чергу надає йому можливість захищати гарантовані конституцією права і свободи людини і громадянина, адже наприклад, реалізація гарантованих прав і свобод внутрішньо переміщених осіб потребує особливої уваги.

Прокуратура відіграє важливу роль у забезпеченні прав і свобод людини через реалізацію функцій підтримки державного обвинувачення в суді, організації і процесуального керівництва досудовим розслідуванням, гарантуючи при цьому рівність кожного перед законом. Участь прокурора в кримінальному судочинстві щодо забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб має бути спрямована на гарантування принципів верховенства права, законності і справедливості.

Правозахисний потенціал адвокатури у сфері гарантування прав і свобод внутрішньо переміщених осіб полягає в двох групах її функцій: приватних (функції адвоката як правозахисника) та публічних (функції адвокатури як правозахисного інституту).

Законодавство, що регулює правовий статус адвоката надає достатньо повноважень, що сприяють захисту прав і свобод внутрішньо переміщених осіб [15]. На практиці адвокати здійснюють гарантування прав і свобод внутрішньо переміщених осіб переважно через захист фізичних осіб. Але, громадяни не завжди готові відстоювати свої порушені немайнові права та інтереси, тому не вдаються до послуг адвоката, враховуючи оплатні умови надання його послуг.

Реалізація публічних функцій адвокатури України здійснює комплексний вплив на суспільні відносини, а отже, забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб на загальнодержавному рівні має відбуватися через цю інституцію зокрема. До публічних функцій адвокатури відносять: функцію професійно-правового контролю за забезпеченням системою публічної влади конституційних прав і свобод людини; медіативну

функцію; просвітницьку функцію; виховну функцію; нормотворчу; функцію законотворчої ініціативи [16, с. 28]. В умовах сьогодення для українського суспільства реалізація вищезазначених функцій актуалізується у контексті гарантування прав і свобод внутрішньо переміщених осіб.

Відповідно до ст. 5 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 05.07.2012 р. адвокатура є незалежною від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб [15]. Законодавство не покладає на інститут адвокатури обов'язку гарантувати права і свободи внутрішньо переміщених осіб, оскільки в будь-якій сфері її діяльність є добровільною.

У контексті активізації участі інституту адвокатури у сфері гарантування прав і свобод внутрішньо переміщених осіб необхідним є проведення інформаційно-роз'яснювальної та просвітницької роботи, яку можливо реалізувати на базі Національної асоціації адвокатів України та Рад адвокатів регіонів.

Перш, ніж перейти до аналізу національних громадських та міжнародних організацій, слід акцентувати увагу, що відповідно до Закону України «Про забезпечення прав та свобод внутрішньо переміщених осіб», зокрема ч. 2 ст. 16, органи державної виконавчої влади та органи місцевого самоврядування можуть залучати громадські об'єднання до процесу формування і реалізації державної політики щодо вирішення питань внутрішньо переміщених осіб та ч. 3 ст. 16, державний нагляд та контроль за дотриманням законодавства громадськими об'єднаннями, що надають допомогу внутрішньо переміщеним особам, здійснюють органи державної виконавчої влади та органи місцевого самоврядування у порядку, визначеному законом [5].

Міжнародні організації, відіграють одну з вирішальних ролей у наданні допомоги внутрішньо переміщеним особам щодо відновлення порушених прав і свобод, які гарантовані законодавством.

Традиційно в офіційних міжнародних документах та науковій літературі поняття «міжнародна організація» застосовується до міжнародних міжурядових (міждержавних) організацій (ММУО) і міжнародних неурядових організацій (МНУО). До ММУО відносяться, наприклад, Управління Верховного комісара ООН у справах біженців, Міжнародна організація з міграції, Фонд Народонаселення ООН в Україні тощо до МНУО – Міжнародна федерація товариств Червоного Хреста і Червоного Півмісяця, Міжнародний фонд «Відродження» тощо.

У контексті соціального конструктивізму, можемо акцентувати увагу на активній участі громадських організацій у процесі збору, узагальнення і розповсюдження інформації щодо гарантування прав і свобод внутрішньо переміщених осіб. Так, у своїй діяльності громадські організації: організовують семінари, тренінги, круглі столи, конференції, на яких підтримуються дискусії щодо ефективного гарантування прав і свобод внутрішньо переміщених осіб; збирають, узагальнюють та розповсюджують інформацію у вигляді інформаційних навчально-методичних та наукових матеріалів тощо.

Громадські організації у своїй діяльності співпрацюють з органами державної влади та місцевого самоврядування, інститутами громадянського суспільства, спеціалізованими установами та структурами, в тому числі науковими, науково-практичними. Слід акцентувати увагу, що Національна академія правових наук України акумулює творчий потенціал, як наукових установ, так і навчальних юридичних закладів. Також, наукова установа активно бере участь у реформуванні нашої правової системи і законодавства, що у свою чергу сприяє в тому числі і захисту прав і свобод внутрішньо переміщених осіб.

Важливою подією у всебічному вдосконаленні інституційних гарантій реалізації прав і свобод внутрішньо переміщених та розвитку наукового потенціалу Дніпропетровського регіону є створення «Навчально-наукової лабораторії дослідження проблем правового статусу внутрішньо переміщених осіб та забезпечення гендерної рівності» (Постанова Президії Національної академії правових наук України від 16.03.2017 р. № 102/13), яка підпорядковується Дніпропетровському державному університету внутрішніх справ та Науково-дослідному інституту державного будівництва та місцевого самоврядування НАПрН України. Відкриття наукової лабораторії є необхідним кроком в забезпеченні захисту прав і свобод громадян, зокрема внутрішньо переміщених осіб.

В контексті інституційних гарантій прав і свобод внутрішньо переміщених осіб, актуальною є взаємодія влади з засобами масової інформації (далі – ЗМІ), що у свою чергу може бути визнано одним із пріоритетних напрямів демократизації сучасної України. При цьому однією з гарантій дотримання законності, об'єктивності та гласності при

здійсненні діяльності у сфері гарантування прав і свобод внутрішньо переміщених осіб є інформування інститутів громадянського суспільства через ЗМІ про їх роботу. Взаємодія влади з інститутами громадянського суспільства свідчить про те, що розвиток і вдосконалення формування відносин зі ЗМІ мають значення, насамперед, для самої влади, адже громадськість отримує велику кількість інформації саме через ЗМІ. Враховуючи те, що журналісти не завжди обізнані із специфічними правилами висвітлення проблематики прав і свобод внутрішньо переміщених осіб та браку в українських медіа журналістів, що мали б належну кваліфікацію та знання, які потрібні для висвітлення проблемних аспектів захисту прав і свобод внутрішньо переміщених осіб доречним є звернення уваги на рекомендації щодо висвітлення чутливих питань у ЗМІ, які містяться в результатах комплексного соціологічного дослідження «Медіа в конфлікті: донесення дражливих питань через ЗМІ», а саме: а) інформація має бути від першоджерела – людей, які безпосередньо бачили ці події; б) професійність медіа – це пошуки правди; в) ... ЗМІ будучи схильними поширювати дуже емоційні повідомлення, які, сприяють підвищенню соціальної напруженості та емоційності у висвітленні подій повинні бути більш раціональними і виваженими; г) преса реагуючи на конкретні аспекти законів, повинна направляти свої зусилля на те, щоб дух закону був підтверджений реальними справами й не був спотворений, тобто необхідним є журналістське розслідування (потужніша аналітична робота), а не репортажний відгук; д) важливим є те, щоб ЗМІ самі не робили узагальнень, і не давали приводів для хибних узагальнень, а висвітлювали питання для суспільства з відповідною обережністю, з дотриманням відповідних стандартів; є) показувати різні точки зору – не обмежуватися однією [17].

Висновки. До інституційних гарантій, які забезпечують ефективну реалізацію та захист прав і свобод внутрішньо переміщених осіб пропонується віднести: Верховну Раду України; Президента України; Кабінет Міністрів України, центральні та місцеві органи виконавчої влади; військово-цивільні адміністрації; органи влади Автономної республіки Крим, Конституційний Суд України та систему судів загальної юрисдикції; органи місцевого самоврядування; Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини; прокуратуру; адвокатуру; інститути громадянського суспільства тощо. Актуальною та ефективною є співпраця держави з громадськими організаціями у контексті гарантування прав і свобод внутрішньо переміщених осіб, адже: по-перше, в умовах сьогодення більшість громадських організацій створюються для вирішення проблем саме внутрішньо переміщених осіб. Існування таких громадських організацій зумовлене тим, що найбільш активні члени громадянського суспільства прагнуть зробити свій внесок у сфері гарантування прав і свобод внутрішньо переміщених осіб; по-друге, діяльність громадських організацій в окремих практичних ситуаційних випадках може бути успішнішою та ефективнішою, ніж діяльність органів державної влади та місцевого самоврядування. Слід наголосити на тому, що зміцнення демократичної держави залежить, зокрема від формування сучасного громадянського суспільства змістом якого є сучасні форми цивілізованої участі громадян у суспільному житті, в тому числі і через громадські організації.

Бібліографічні посилання

1. Приходченко Л.Л. Політичний та інституційний механізми державного управління: угодження інтересів. *Теорія та практика державного управління*. Харків: Вид-во ХарР НАДУ Магістр, 2010. Вип. 4 (31). С. 3-13.
2. Про військово-цивільні адміністрації: Закон України від 03.02.2015 р. № 141-III: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/141-19>.
3. Конституція України від 28.06.1996 р. / *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
4. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27.02.2014 р. / *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 13. Ст. 222.
5. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб: Закон України від 20.10.2014 р. № 1706-VII: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1706-18>.
6. Про деякі питання Міністерства з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб України : Постанова Кабінету Міністрів України від 08.06.16 р. № 376: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/376-2016-%D0%BF>.
7. Про Міністерство соціальної політики України: Положення затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 17.06.2015 р. № 423: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/423-2015-pl/print1509543087471161>.
8. Про Державну міграційну службу України : Постанова Кабінету Міністрів України від 20.08.14 р. № 360: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/360-2014-%D0%BF?test=XX7MfyrCSgky8TQIZiyq5pjGHI4wos80msh8le6>.

9. Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій: затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 16.12.15 р. № 1052 : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1052-2015-%D0%BF>.
10. Про Конституційний Суд України: Закон України від 13.07.2017 р. / *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 35. Ст. 376.
11. Федоренко В.Л. Конституційне право України : підруч. / До 20-ої річниці Конституції України та 25-ої річниці незалежності України / В.Л. Федоренко. Київ: Видавництво Ліра-К, 2016. 616 с.
12. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 р. *Відомості Верховної Ради*. 2016. № 31. ст. 545
13. Інформаційний бюлетень проекту Ради Європи Посилення захисту прав людини внутрішньо переміщених осіб в Україні: <https://rm.coe.int/native/1680723707>.
14. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: Закон України від 23.12.1997 р. № 776/97-ВР: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/776/97-vr/print>.
15. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2013 № 5076-VI (зі змін. та допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 27. Ст. 282.
16. Вільчик Т. Б. Функції інституційної адвокатури. *Форум права*. 2017. № 2. С. 24-29. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2017_2_6.
17. Комплексне соціологічне дослідження «Медіа в конфлікті: донесення дразливих питань через ЗМІ»: <http://journalism.ucu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/11/Konflikt-v-media-i-media-v-konflikti-Fama-Serpen-Veresen-2015.pdf>.

Надійшла до редакції 23.01.2019

SUMMARY

Korshun A.A. Institutional guarantees of rights and freedoms of internally displaced persons in Ukraine: theoretical and legal aspects. The article analyses the institutional guarantees of ensuring the rights and freedoms of internally displaced persons in Ukraine. Thus, the legal protection of the status of internally displaced persons in a modern legal state should be based not only on legislation that complies with international standards, but also on effective institutional guarantees. The problematic issues of institutional guarantees of the rights and freedoms of internally displaced persons have been identified and analysed. It is stressed that on the way to the European integration aspirations of Ukraine, institutional guarantees are of fundamental importance in the construction of a democratic state-building, in the development of civil institutions, since they serve as a cementing and form-forming basis for the establishment of a democratic, legal, and social state.

The attention is focused on the effectiveness of cooperation between the state and non-governmental organizations in the context of guaranteeing the rights and freedoms of internally displaced persons because, firstly, in the present situation, most civil society organizations are created to solve the problems of internally displaced persons.

The existence of such civic organizations is due to the fact that the most active members of the civil society are seeking to contribute to the safeguarding of the rights and freedoms of internally displaced persons; secondly, the activities of NGOs in certain practical situational cases can be more successful and effective than activities of state authorities and local self-government bodies. Thus, the creation of a “Educational and Scientific Laboratory for the Study of the Legal Status of Internally Displaced Persons and Ensuring Gender Equality” was recognized as an important event in the comprehensive improvement of the institutional guarantees of the implementation of the rights and freedoms of internally displaced persons and the development of the scientific potential of the Dnipropetrovsk region.

Keywords: *internally displaced persons, guarantees, normative-legal guarantees, organizational-legal (institutional) guarantees, realization of rights, provision of rights, protection of rights.*